

Kim Leine: Jeg sætter ikke kryds ved en, der skræmmer med Jordens undergang

De unge har ikke hørt ham råbe ”Ulven kommer” 117 gange de seneste 50 år. For dem er det noget nyt, skræmmende, forfærdeligt, og de fatter simpelthen ikke, at deres forældre ikke reagerer her og nu, skriver forfatter Kim Leine. illustration: Rasmus Juul 18. maj 2019, kl. 0:00

Når man bliver ældre, genkender man dommedagsprofetierne som et ekko, der er vendt tilbage med jævne mellemrum hele ens liv, skriver forfatter Kim Leine

CHARLES DICKENS’ roman ”A Tale of Two Cities” begynder: ”It was the best of times, it was the worst of times.”

Vi lever også i mærkelige, selvmodsigende tider. Det kan jeg tydeligt huske, vi også gjorde for 10 år siden, 20, 30 og så videre. For 40 år siden var Jordens undergang nær. Det er den også i dag, bare spørg Jehovas Vidner.

Og det var den såmænd også, da Johannes sad på øen Patmos for 2000 år siden og havde sine visioner om den endelige kamp mellem det gode og det onde, sådan som de er nedskrevet i Johannes’ Åbenbaring, der meget passende afslutter hele Bibelen. Ja, faktisk er det græske ord for åbenbaring ”apokalypsis” (let transkriberet).

Der sad han, apostlen Johannes, i lænker og fangenskab og havde sit store syretrip om den ildrøde, syvhovedede drage, om dyret, hvis tegn er 666, og om den store skare på 144.000 med palmegrene i hænderne.

Den type visioner vender tilbage igen og igen i vores kulturhistorie. Udvisningen fra Edens Have er et tidligt eksempel på undergang, derefter kommer syndfloden, som hinduerne også har deres version af, så er der eposet "Gilgamesh" (netop udgivet på dansk), det løber som en rød tråd gennem middelalderens helvedesvisioner, hen over vikingernes Ragnarok og helt op til vore dages science fiction og dystopier.

De har en romantisk kvalitet, disse undergangsskildringer. Der er en litterær dynamik ved dem, der fungerer meget bedre end deres modsætning: utopierne. De er nemlig røvkedelige, snusfornuftige og bedrevidende. Derfor er Miltons "Paradise Lost" 100 gange bedre som litteratur end Thomas Mores "Utopia", derfor er Dantes "Inferno" meget sjovere end hans "Paradiso", Aldous Huxleys tidlige roman "Brave New World" mere interessant end hans sidste værk "Island", og derfor er Orwells "1984" stadig en klassiker, der læses.

Er det sådan, at det at forestille sig det vidunderlige hænger sammen med at forestille sig den totale ødelæggelse? Er det den balancens forbandelse, vi er underlagt? Er visioner om undergang simpelthen koblet uløseligt sammen med det at være menneske? Der er noget, der tyder på det. Er det måske en del af vores hjernes konfiguration, dens evne til at forestille sig de vildeste positive abstraktioner, en evne, der har drevet menneskeheden fremad fra huleboerstadiet til nu, idet vi blandt andet nedkæmpede neanderthalerne undervejs og opfandt hjulet, negleklipperen og grammofonpladen samt lærte at tøjle ilden, er det en slags bivirkning af det at rende rundt med sådan nogle store pandelapper, at vi, samtidig med at vi bygger op og bygger op, forestiller os den endegyldige nedrivning?

Måske er det en nødvendig faktor, en slags bremseklods og stabilisator for, at vi ikke skal gå helt over gevind med vores babelstårne og rumrejser. Måske levede der folk før os, som manglede det apokalyptiske element i deres hjerner, og som netop derfor, med et blodigt, uretfærdigt paradoks, gik under?

[Læs også](#)

Psykolog: Vi er ved at skabe en generation af klimaangste børn

Når man er ung, er det ret skræmmende at blive præsenteret for den undergang, der er på tapetet for tiden. Menneskehedens endeligt føles som en "clear and present danger". Når man bliver ældre, genkender man dommedagsprofetierne som et ekko, der er vendt tilbage med jævne mellemrum hele ens liv.

For mit vedkommende begyndte det selvfølgelig med den rigtige apokalypse, Jehovas Vidners Harmageddon. Deres bøger i 1970'erne, især op til 1975, var fulde af illustrationer af Jehovas ødelæggelse af den onde menneskehed, folk, der druknede og blev ramt af flammende stenblokke. Jeg var rædselsslagen.

Jeg vidste jo, at jeg også skulle dø, at jeg ikke var god nok. Da jeg blev ældre og havde reddet mig væk fra Jehovas vrede ved at blive ateist, kom atomtruslen. Jeg gik rundt og holdt øje med horisonten, hvor det blændende glimt ville være tegnet til, at jeg skulle kaste mig ind under det nærmeste bord og holde hænderne over hovedet.

Det lyder idiotisk i dag, men det var hverdag for millioner af mennesker dengang. "Duck and cover," lød informationsvideoerne, der blev vist i amerikansk fjernsyn.

Men så kyssede Reagan Gorbatsjov, eller også var det omvendt, og vi kunne ånde lettet op, men så var det lige med ét ozonlaget, eller rettere sagt hullet i det, der ville dræbe os alle som én, svitse hele menneskeheden til overfriterede fritter og overlade jordkloden til kakerlakkerne. Nå, men det gik jo så over igen, pyha. Så blev det til, at vi var ved at

begå kollektivt selvmord på grund af overforbrug, indtagelse af for meget fedt, udtømning af Jordens ressourcer, migrantkriser, islamister, fascister, kommunister, robotterne og computerne ville overtage magten og gøre os til slaver, eller måske vi bare ville blive zappet ud i evigheden af en fremmed civilisation, der havde fået fingre i vores gamle Voyager-rumsonde, vi naivt havde forsynet med venlige hilsner til vores venner i rummet på 50 sprog samt musik af Chuck Berry og Ludwig van som en gave til vores kosmiske naboer, der nu aflagde os et knap så venligsindet besøg. Og så videre.

Det er selvfølgelig klimakrisen, jeg taler om. Den er den trendende apokalypse lige nu. Aviser har egne klimasektioner. Det er lige ved, at folk er holdt op med at tale om deres psykiatriske diagnoser for at tale om klimaet. Om 10 år vil det være noget andet. Håber jeg.

Problemet er selvfølgelig den gamle historie med drengen, der råber "Ulv", og netop fordi, han råber "Ulven kommer" hele tiden, ender han med at blive ædt af selvsamme ulv.

Men de unge har ikke hørt ham råbe "Ulven kommer" 117 gange de seneste 50 år. For dem er det noget nyt, skræmmende, forfærdeligt, og de fatter simpelthen ikke, at deres forældre ikke reagerer her og nu.

Men vi har bare hørt den her plade så mange gange. Den har kørt i det samme hak hele vores liv. Derfor har i hvert fald jeg en tendens til at smile lidt ad klimaaktivister som den meget unge Greta Thunberg, når hun taler til FN og starter sine klimastrejker og er så velformuleret med en ikke helt lille snert af ungdommelig selvretfærdighed omkring Jordens snarlige undergang. Og måske er det forkert af mig. For måske har hun ret. Hun er i hvert fald mere sympatisk og virker mere oprigtig end de fleste dommedagsprofeter før hende.

For der er næsten altid en folkeforfører og en despot gemt i disse dommedagsprofeter, om det nu er klima, fascisme, ozonhul eller Helvedes luer, de råber og skriger om. De ved, hvordan de skal kue folket ved at tale til deres indgroede, måske genetisk betingede, frygt for, at det hele snart går ad Helvede til.

Indtil nu har de råbt og skreget i nogle tusinde år og har altså vist sig at tage fejl og deres profetier at være fiktion.

Jeg kan ikke lide at putte unge, sympatiske Greta Thunberg i denne kategori, men nøgternt set er det der, hun hører hjemme. Hendes udtalelser er meget radikale.

Jeg er ikke klimaskeptiker. Den 5. juni sætter jeg mit kryds ved den kandidat, der sammen med andre gode tiltag kan tilbyde nogle fornuftige strategier for at undgå et klimakollaps, for eksempel ved at favorisere elbiler, som jeg ser som fremtidens teknologiske revolution.

Men jeg sætter ikke mit kryds ved den kandidat, der forsøger at skræmme mig med Jordens undergang, for den har jeg altså hørt før.